

Özel Amaçlı Türkçe Öğretiminde Söz Varlığını Tespit Çalışmaları: Sağlık Türkçesi Örneği

Determination of Vocabulary in Teaching Turkish for Special Purposes: The Example of Health Turkish

Nurşen Çağlak

Yüksek İhtisas Üniversitesi, Ankara,
Türkiye, nursencaglak@gmail.com,
ror.org/04fbjgg20

Öz: Bu çalışma, Türkiye’de sağlık bilimleri alanında lisans ve ön lisans düzeyinde eğitim gören uluslararası öğrencilerin sayılarından yola çıkarak sağlık Türkçesi çalışmalarının gerekliliğini göstermeyi, sağlık Türkçesi söz varlığı tespit çalışmalarına yardımcı olacak tezleri ve sağlık Türkçesi söz varlığı tespiti çalışmalarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Bunun için 2022-2023 eğitim öğretim dönemine ait yabancı uyruklu öğrenci istatistikleri ve sağlık Türkçesine katkı sağlayabileceği düşünülen yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. Uluslararası öğrencilere ait istatistikler eğitim gördükleri sağlık bilimleri alanına ve eğitim düzeyine göre ele alınmıştır. İstatistiklere göre, Türkiye’de lisans düzeyinde eğitim gören her 5 uluslararası öğrenciden biri, ön lisans düzeyinde ise her 4 uluslararası öğrenciden biri sağlık bilimleri üzerine eğitim almaktadır. Sağlık Türkçesi söz varlığı tespiti çalışmalarına katkı sağlayabileceği düşünülen 11 teze ulaşılmıştır ancak bu tezlerin tamamı müstakil bir sağlık Türkçesi çalışması değildir. Akademik Türkçe ve mesleki Türkçe kapsamında sağlık Türkçesine yer verilen tezler de çalışmaya dâhil edilmiştir. Sağlık Türkçesi söz varlığı tespiti açısından tezlerde farklı yaklaşımlar olduğu görülmüştür. Söz varlığını tespit edebilmek için ilgili ortamlarda ses kaydı alınması, alan uzmanlarına başvurulması, internet sitelerinin taranması, makale ve ders kitaplarından sözcük listelerinin çıkarılması, öğretici ve öğrenici görüşlerinin alınması bu yaklaşımlardandır. Elde edilen verilere göre sağlık Türkçesini hemşirelik, tıp, eczacılık gibi başlıklar çerçevesinde ele alan çalışmalar olduğu gibi sağlık Türkçesi üst başlığıyla hazırlanmış tezler de mevcuttur. Sağlık Türkçesi söz varlığı tespiti çalışmalarını sağlık terimlerini tespit etmeye yönelik olanlar ve sağlık bağlamlarından sözcük derlemeye yönelik olanlar şeklinde ikiye ayrılmaktadır. Bu farklılıklara göre sağlık Türkçesi söz varlığı tespit çalışmalarında yaklaşım, bakış açısı ve yöntem açısından farklılıklar olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Özel Amaçlı Türkçe Öğretimi, Sağlık Türkçesi, Söz Varlığı, Uluslararası Öğrenciler

Abstract: This study aims to show the necessity of health Turkish studies based on the number of international students studying at undergraduate and associate degree level in the field of health sciences in Türkiye, and to reveal the theses and dissertations that will help health Turkish vocabulary identification studies. For this purpose, foreign student statistics for the 2022-2023 academic year and master's and PhD theses that are thought to contribute to health Turkish were examined. According to the statistics, one out of every 5 international students studying at the undergraduate level and one out of every 4 international students studying at the associate degree level in Türkiye is studying health sciences. We reached 11 theses that are thought to contribute to the studies on the vocabulary of health Turkish, but not all of these theses are independent health Turkish studies. Theses that included health Turkish within the scope of academic Turkish and professional Turkish were also included in the study. It has been observed that there are different approaches in theses in terms of determining the vocabulary of health Turkish. In order to determine the vocabulary, audio recordings were taken in relevant environments, field experts were consulted, websites were scanned, word lists were extracted from articles and textbooks, instructor and learner opinions were taken. According to the data obtained, there are studies that deal with health Turkish within the framework of titles such as nursing, medicine, pharmacy, as well as theses prepared with the title of health Turkish. Health Turkish vocabulary studies are divided into two as those aimed at identifying health terms and those aimed at compiling words from health contexts.

Keywords: Teaching Turkish for Special Purposes, Health Turkish, Vocabulary, International Students

Geliş Tarihi/Received: 11.04.2025
Kabul Tarihi/Accepted: 16.06.2025
Yayınlanma Tarihi/ Available Online:
30.06.2025

Extended Abstract

Based on the rapidly increasing number of international students studying in the field of health sciences in Türkiye, this study aims to reveal why health-oriented special purpose Turkish language teaching is necessary for these students. At the same time, by analyzing the thesis studies conducted in this field, it explains how the health Turkish vocabulary is determined, which methods are used and in which direction the trends in this field are developing. Unlike general language teaching, teaching Turkish for special purposes offers an approach to meet the professional or academic needs of learners. In this context, health Turkish is considered both as a special area of language teaching and as a part of professional success.

The significant increase in the number of international students in higher education in Türkiye in recent years has made it imperative to structure Turkish language teaching in the field of health in a systematic and conscious way, especially considering the students who are oriented towards health sciences. Statistical analyses reveal that one out of every five foreign students at the undergraduate level and one out of every four students at the associate degree level study in the field of health in Türkiye. These rates clearly show how vital language teaching in the field of health is. The difficulties faced by students studying in a field directly related to health services in professional communication affect not only their academic success but also patient safety and service quality.

The theses analyzed in this study were selected to contribute to the determination of the health Turkish vocabulary. While some of these theses focused directly on health Turkish, some of them also included health issues in the context of academic Turkish or professional Turkish. Only three of the 11 theses reached within the scope of the research were prepared at the doctoral level, and the fact that all of these theses were written in 2023 shows that health Turkish is becoming more and more important in the academic world. The fact that the other theses are at the master's level shows that the interest in this field has intensified especially in recent years.

The methods used in the theses are largely based on qualitative research techniques. While methods such as descriptive analysis, document analysis and case studies are prominent, some studies also utilized questionnaires, interviews and expert opinions. In the theses, various data collection techniques were applied to determine the vocabulary. For example, in some studies, audio recordings made in health institutions such as hospitals and pharmacies were analyzed. In some theses, textbooks, articles, health brochures, posters and legislation were scanned to identify health terms and phrases in these texts. In addition, frequently used words in the field of health were defined by consulting the opinions of field experts and dictionaries were created for these words.

The vocabulary lists obtained show significant differences both numerically and in terms of content. While some studies focus only on terms, others include stereotypes, idioms, proverbs, aphorisms and figurative expressions. Thus, the vocabulary of health Turkish is not only a list of technical terms, but also a multifaceted structure that includes a cultural dimension. In some theses, only specific fields such as nursing, pharmacy or medicine were selected as the sample, while in some theses, health Turkish was discussed in general. These different approaches have brought diversity in terms of method, content and scope in vocabulary studies.

Some of the studies on Health Turkish clearly reveal the lack of materials in this field. The language proficiency of the majority of international students studying in the field of health may be insufficient to understand and sustain their professional education. Since the majority of Turkish textbooks are general-purpose, they do not meet the language needs specific to the field of health. For this reason, there is a need to develop visually supported, conceptually based, skill-oriented textbooks for health Turkish. In addition, the preparation of content such as dictionaries, reading booklets, subject-based

text compilations and listening materials based on health-themed dialogues will make teaching in this field more effective.

Studies on the vocabulary of Health Turkish affect not only the teaching of this field but also the planning of language education. Curriculum designs based on vocabulary will enable learners to have a more targeted education process. In this sense, it is suggested to prepare separate vocabulary lists for each department in the field of health sciences and to create a main dictionary of health Turkish by collecting them in a common pool. In addition, the development of measurement tools to assess learners' professional language proficiency will also increase the effectiveness of teaching.

In conclusion, teaching health Turkish is both a need and a necessity for international students studying health in Türkiye. Determining the language structures specific to the field of health and preparing educational materials in this direction will support the academic and professional success of students. Studies in the literature show that a more systematic, comprehensive and interdisciplinary approach to health Turkish is necessary. The sustainability of these studies should bring along not only an academic but also an applied language teaching perspective.

1. Giriş

Günümüzde Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, yalnızca genel iletişim becerilerinin kazandırılmasıyla sınırlı kalmamakta belirli mesleki ve akademik alanlara yönelik özel dil kullanımını da kapsayacak şekilde genişlemektedir. Bu bağlamda “özel amaçlı Türkçe öğretimi” giderek daha fazla önem kazanan bir alan hâline gelmiştir ancak bu alanda yapılan çalışmalar İngilizceyle karşılaştırıldığında yetersiz kalmaktadır (Çangal & Yörüşün, 2017, s. 2690). Özellikle sağlık sektörü gibi dilin doğru, hızlı ve etkili kullanılmasının hayati önem taşıdığı alanlarda, yabancı uyruklu bireylerin yalnızca temel düzeyde Türkçe bilmeleri yeterli olmamakta aynı zamanda sağlık iletişimi, mesleki terimler ve hasta-hekim etkileşimi gibi alanlara özgü dil becerilerine de sahip olmaları gerekmektedir (Kuşku Özdemir, 2023). Ancak mevcut literatür incelendiğinde “Sağlık Türkçesi” olarak adlandırılabilen bu özel alana yönelik sistematik ihtiyaç analizlerinin ve öğretim materyallerinin yetersiz olduğu görülmektedir (Mutlu, 2023; Demirbaş, 2023). Bu durum sağlık alanında çalışan veya çalışmayı hedefleyen bireylerin mesleki yeterliliklerini tam anlamıyla ortaya koymalarını engellemekte ve iletişim kaynaklı sorunların artmasına neden olmaktadır. Bu çalışma, sağlık Türkçesi söz varlığı tespit çalışmalarının katkılarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

1.1. Özel amaçlı Türkçe

Yabancı dil öğrenmenin ihtiyaç olarak görüldüğü günümüzde, dil öğrencilerinin dil öğrenme amaçları da birbirlerine göre farklılık göstermektedir. Bu farklılıklar, dil öğretim sürecinin tasarlanması sürecinde hem öğrenciye hem öğreticiye yol gösterecektir. Temelde genel amaçlı ve özel amaçlı olarak ikiye ayrılan dil öğretiminin (Demircan, 2013) çeşitli alt dalları da mevcuttur.

Genel amaçlı dil öğretiminde amaç, günlük dili etkin kullanmak ve iletişim kurmaktır. Özel amaçlı dil öğretiminde hedef, dili öğrenmek değil; o dili öğrenerek başka bir amaca ulaşmaktır (Demir, 2017, s. 49).

Modern yöntemlerle yabancı dil olarak Türkçe öğretimine geç başlanmış olması, özel amaçlı Türkçe öğretiminde de yapılan çalışmaların yeterli sayıda ve düzeyde olmamasının temel sebebi olarak görülebilir. 2021 yılı itibarıyla özel amaçlı Türkçe öğretimi üzerine hazırlanmış 12 tez, 12 makale mevcuttur (Şen & Ünlü Alkaya, 2021, s. 349) ancak bu sayıların her geçen gün arttığı açıkça görülmektedir.

1.2. Mesleki Türkçe

Özel amaçlı dil öğretimi ise, kendi içerisinde mesleki dil öğretimi ve akademik amaçlarla dil öğretimi olarak ikiye ayrılmaktadır (Jordan, 1997, s. 3) buna rağmen bu sınıflandırmalar arasında kesin bir sınır

çizmek zordur (Sayar, 2023, s. 22). Mesleki dil öğretiminde amaç, dil öğrencilerine mesleki/profesyonel yaşamlarında ihtiyaç duyacakları dili öğretmektir. Mesleki dil öğretimi yapılırken tercih edilecek dil özellikleri, hedefler ve görevler; iş ortamına göre değişmektedir (Durmuş & Kocaman Gürata, 2020, s. 47; Ulutaş, 2016; Kurt, 2019).

Dudley-Evans ve St. John (2004, s. 6), mesleki dil öğretimini uzmanlık gerektiren meslekler ve uzmanlık gerektirmeyenler şeklinde tasnif etmiştir. Uzmanlık isteyen mesleki diller tıp, hukuk gibi terimlerin bol olduğu alanlardır, uzmanlık gerektirmeyen dillere ise garsonluk, kasiyerlik gibi meslekler örnek gösterilebilir.

Özel amaçlı Türkçe öğretiminin alt kollarından olan mesleki Türkçe öğretimi üzerine yapılmış çalışma sayısı, akademik Türkçe üzerine yapılanlardan daha azdır (Şen & Ünlü Alkaya, 2021, s. 353). Alanyazına bakıldığında iş (Kurt, 2019; Temizyürek, Çangal & Yörüsün, 2015), turizm (Çangal & Başar, 2016), iktisadi ve idari bilimler (Şen, 2015; Günay & Şen, 2015; Ulutaş, 2016; Ulutaş & Kara, 2019), bankacılık (Temizyürek, 2015; Çangal & Yörüsün, 2016), hemşirelik (Alkol, 2023), kitle iletişim ve basın (Polat, 2018), ekonomi ve finans (Çağ, 2023) askerlik (Arat, 2022; Albayrak, 2013; Özbal, 2020; Koç, 1980; Alkol, 2016; Taştekin, 2017; Güleç, 2022), sağlık (Dursun, 2021; Ünlü Alkaya, 2021; Dursun & Sallabaş, 2021), spor (Güven, 2019) ve hukuk (Sarıçoban & Kırbaş, 2019) Türkçesi üzerine hazırlanmış bazı çalışmalar olduğunu görmek mümkündür. Bu çalışmalara göre mesleki Türkçe içerisinde en çok çalışılan alanların başında askerlik Türkçesi gelmektedir.

1.3. Sağlık Türkçesi

Altmışdört (2009, s. 41), sağlık bilimlerinden biri olan tıp İngilizcesinin hem çok gereksinim duyulan ve hem de yaygın bir alan olduğunu söylemektedir. Türkiye'ye eğitim görmek amacıyla gelen uluslararası öğrenci sayılarının artması ve bu öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sağlık bilimleri üzerine eğitim görüyor olması, sağlık Türkçesi üzerine de çalışmaların yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Sağlık Türkçesinin geniş bir kapsama sahip olmasından dolayı bu alanı hemşirelik Türkçesi, ebelik Türkçesi, eczacılık Türkçesi gibi başlıklarla ele almak mümkündür. Hatta Taşkiran (2000), “mesleğin ortak dili” ve “alanın dili” olmak üzere iki dil grubundan söz etmektedir. Buna göre tıp, ortak dildir; dermatoloji, nöroloji, göz gibi başlıklar ise alan dilidir.

2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, Türkiye'de sağlık bilimleri üzerine eğitim görmekte olan öğrenci sayıları ile sağlık Türkçesi çalışmalarına faydası olacağı düşünülen yüksek lisans ve doktora tezleri ele alınmıştır. İncelenen tezlerin sağlık Türkçesi söz varlığını tespit çalışmalarına yaptığı katkıları ortaya koymak amaçlanmaktadır.

3. Yöntem

Sağlık Türkçesi söz varlığı çalışmalarının ve sağlık bilimleri alanında eğitim alan uluslararası öğrenci sayılarının incelendiği bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi kullanılmıştır. Bu yöntemde, araştırılması hedeflenen olgu veya olaylar üzerine hazırlanmış veri kaynakları analiz edilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

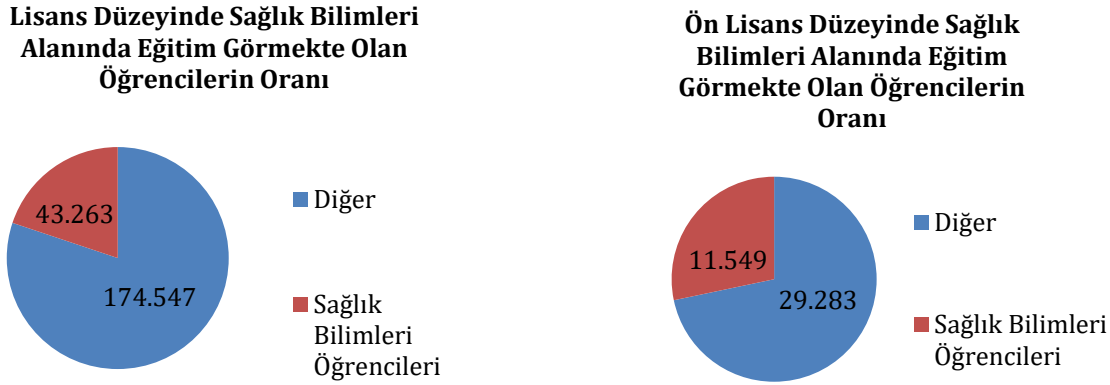
3.1. Problem durumu

Tüm dünyada öğrenci hareketliliğinin artmasıyla beraber Türkiye'de de yükseköğretim gören uluslararası öğrencilerin sayısında bir artış olmuştur. Uluslararası öğrenciler içinde, sağlık üzerine eğitim almak için Türkiye'ye gelen öğrenciler büyük bir çoğunluğu oluşturmaktadır. Bunun sebebi olarak Türkiye'deki sağlık alt yapısının gelişmiş olması, modern yöntemlerin ve araç gereçlerin kullanılması, sağlık turizmi açısından tercih edilebilir bir ülke olması görülmektedir (Dursun & Sallabaş, 2021, s. 431).

YÖK'ün yayımlamış olduğu "Öğrenim Düzeyleri ve Birimlere Göre Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayıları" tablosuna göre 2022-2023 yılında lisans düzeyinde eğitim görmekte olan 217.810, ön lisans düzeyinde ise 40.832 uluslararası öğrenci mevcuttur.

Şekil 1

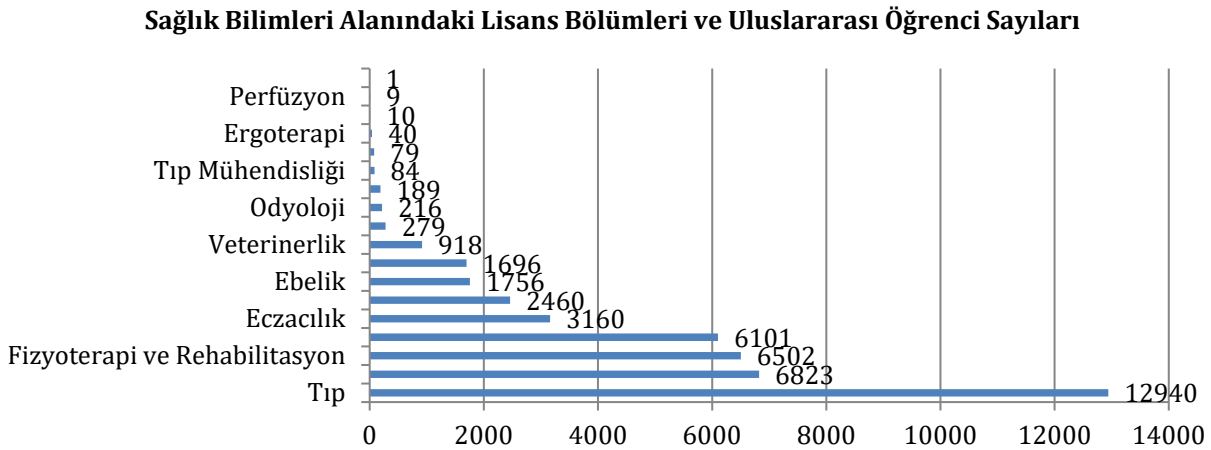
Lisans ve Ön Lisans Düzeyinde Sağlık Bilimleri Alanında Eğitim Görmekte Olan Uluslararası Öğrencilerin Oranı (2022-2023)

Lisans öğrencilerinin 43.263'ü sağlık bilimleri alanında eğitim görmektedir. Bu neredeyse lisans düzeyindeki her 5 uluslararası öğrenciden birinin sağlık alanında eğitim gördüğünü göstermektedir. Ön lisans seviyesinde eğitim gören 40.832 öğrenciden 11.549'u sağlıkla bağlantısı olan bölümlerdendir. Ön lisans düzeyinde sağlık üzerine eğitim almayı tercih eden uluslararası öğrencilerin oranı lisansa kıyasla daha da yüksektir. Sağlık bilimlerinde eğitim vermekte olan 18 lisans bölümünde uluslararası öğrenci mevcuttur. Bu bölümler ve öğrenci sayıları sırasıyla şu şekildedir:

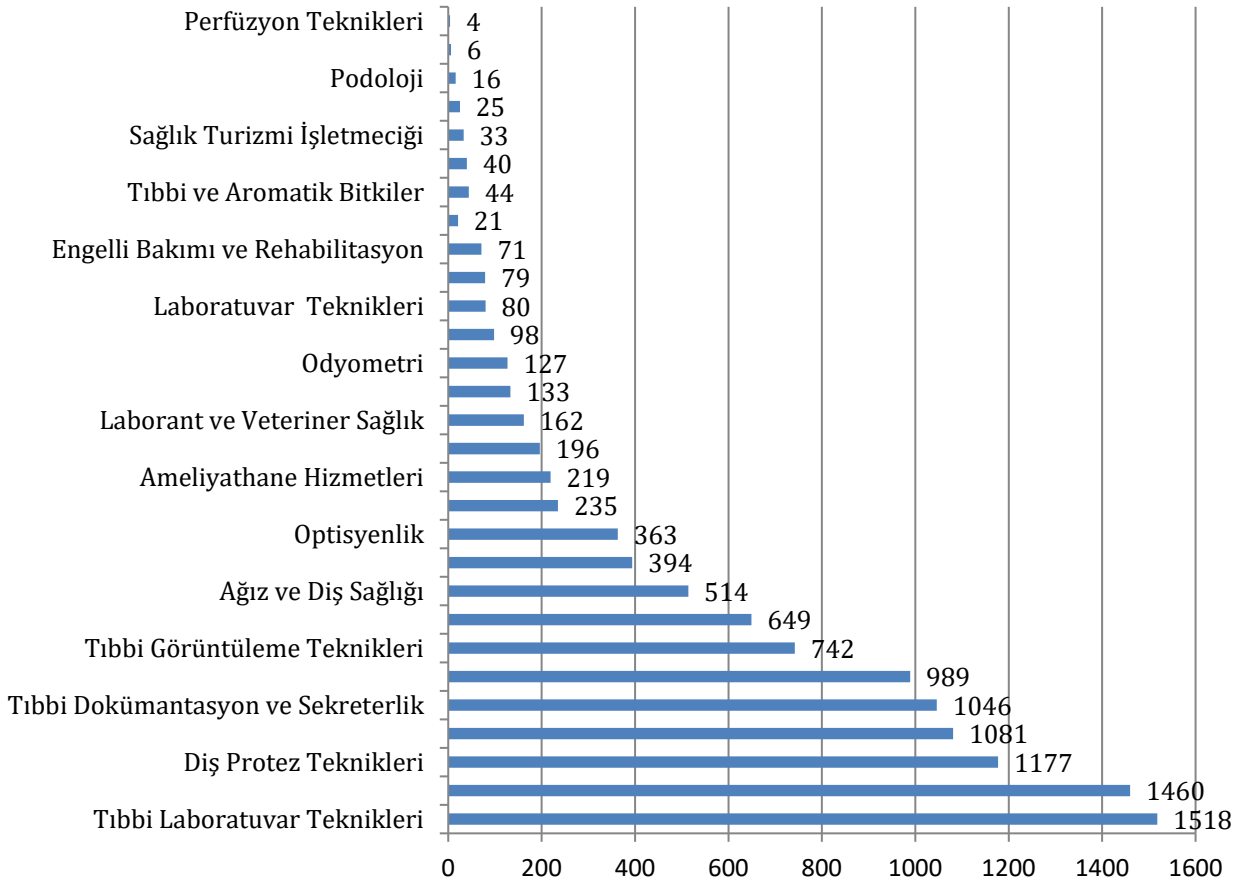
Şekil 2

Sağlık Bilimleri Alanındaki Lisans Bölümleri ve Uluslararası Öğrenci Sayıları (2022-2023)

Bu tabloya göre uluslararası öğrencilerden en çok talep gören bölümler sırasıyla Tıp, Diş Hekimliği, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Hemşirelik ve Eczacılık şeklindedir. Adı geçen beş bölümün toplam öğrenci sayısı 35.526'dır ve bu bölümler sağlık bilimleri üzerine lisans düzeyinde eğitim görenlerin büyük bir çoğunluğunu oluşturmaktadır.

Ön lisans düzeyinde uluslararası öğrenciye sahip olan ve sağlık bilimleri üzerine eğitim veren bölüm sayısı 29'dur. Bu bölümler ve yabancı uyruklu öğrenci sayıları şu şekildedir:

Şekil 3*Sağlık Bilimler Alanındaki Ön Lisans Bölümleri ve Uluslararası Öğrenci Sayıları (2022-2023)***Sağlık Bilimleri Alanındaki Ön Lisans Bölümleri ve Uluslararası Öğrenci Sayıları**

Sağlık bilimleri üzerine eğitim veren ön lisans düzeyindeki Tıbbi Laboratuvar Teknikleri, İlk ve Acil Yardım, Diş Protez Teknikleri, Anestezi ile Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik bölümleri en çok uluslararası öğrenciye sahip bölümlerdir.

Hem lisans hem ön lisans düzeyinde sağlık alanında eğitim veren bölümlerin çokluğu, bu bölümlerde eğitim gören uluslararası öğrenci sayıları ve bu sayıların toplam öğrenci sayısı içindeki oranı verilen eğitimin dilinin ve sağlık Türkçesinin önemini bir kez daha ortaya koymaktadır.

3.2. Verilerin toplanması

Bu çalışmada, sağlık bilimleri üzerine eğitim gören uluslararası öğrencilere ait raporlar ve sağlık Türkçesi söz varlığı üzerine hazırlanmış araştırmalar “doküman” olarak belirlenmiştir. Uluslararası öğrencilere dair raporlara Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (<https://istatistik.yok.gov.tr/>) üzerinden erişilmiştir. Sağlık Türkçesi söz varlığı çalışmaları, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi üzerinden “sağlık, Türkçe, tıp, hemşirelik, sağlık Türkçesi, mesleki Türkçe, özel amaçlı Türkçe, söz varlığı, Türkçe söz varlığı, mesleki söz varlığı” gibi anahtar kavramların aranması ve çıkan sonuçların taranması ile elde edilmiştir.

Türkiye’de sağlık bilimleri eğitimi alan uluslararası öğrencilere ait veriler, 2022-2023 yılıyla ve ön lisans, lisans düzeyindeki öğrenci sayıları ile sınırlandırılmıştır.

İncelenen tezlerin sağlık Türkçesine katkı sağlayacak olması öncelenmiştir. Akademik Türkçe kapsamında hazırlanan ders ve çalışma kitapları hariç tutulmuştur. Sadece konu üzerine hazırlanmış

tezler ve bu tezlere bağlı üretilen kaynaklar analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında 11-15 Ekim 2023 tarihleri arasında YÖK Ulusal Tez Merkezi'nden ulaşılabilen sağlık Türkçesi konulu tezler ele alınmıştır.

3.2. İncelenen tezler

Araştırma kapsamında incelenen tezlere ait bilgiler ekler bölümünde verilmiştir.

3.4. Verilerin analizi

3.4.1. Yıllara göre incelenen tezler

Araştırma kapsamında sağlık Türkçesi söz varlığını tespit çalışmalarına katkı sağlayabileceği düşünülen 11 adet teze ulaşılmıştır. Bu çalışmaların 2017-2023 yılları arasında yapıldığı görülmüştür. En fazla çalışma 2023 yılında yapılırken (3 çalışma) 2021, 2020, 2018 yıllarında yapılmış ikişer çalışma tespit edilmiştir. 2017 ve 2022 yıllarında ise sadece birer tane çalışma mevcuttur.

3.4.2. Akademik düzey bakımından incelenen tezler

Araştırmaya konu olan tezlerin 3 tanesi doktora teziyken, geriye kalan 8'i yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır. Sağlık Türkçesi üzerine hazırlanmış doktora tezlerinin tamamı 2023 yılına aittir. Bu durum gün geçtikçe mesleki Türkçe özellikle de sağlık Türkçesi çalışmalarına verilen önemin arttığını ve konunun daha geniş ele alındığını göstermektedir.

3.4.3. Konuları bakımından incelenen tezler

Sağlık Türkçesi söz varlığı çalışmalarına yardımcı olacağı düşünülmüş 11 tezdten 5'i doğrudan sağlık bilimleri hedef alınarak hazırlanmamıştır. Bu tezlerde akademik Türkçe, günlük Türkçe ya da mesleki Türkçe söz varlıkları tespit edilirken sağlık bilimlerine de yer verilmiştir.

Tezlerden birisinde sağlık Türkçesi öğretim programı hazırlanmış (Dursun, 2021) bir diğerinde ise içerik belirlemek için bir model (Alkol, 2023) tasarlanmıştır. Bir çalışmada sağlık üzerine hazırlanmış çocuk kitaplarının teması (Szeremy, 2018) belirlenmiştir. Bir tezde ise, uluslararası öğrencilerin sağlık üzerine söylenen atasözlerini ve özdeyişleri anlama seviyeleri (Karanfil, 2023) incelenmiştir.

Geriye kalan iki çalışmada ise sağlık bilimleri üzerine eğitim almakta olan yabancı öğrencilerin iletişim problemleri (Aliyeva, 2017) ile sağlık Türkçesinin güncel durumuna dair öğretici ve öğrenici görüşleri (Alkaya, 2021) ele alınmıştır.

3.4.4. Yöntemleri bakımından incelenen tezler

Araştırmada ele alınan tezlerin çoğu nitel araştırma yöntemleri kullanılarak hazırlanmıştır. Betimsel analiz (3), doküman incelemesi (3) ve durum çalışması (2) en sık tercih edilen yöntemler olmuştur.

4. Bulgular

4.1. Sağlık Türkçesi üzerine yapılan çalışmalar

Sağlık bilimleri üzerine eğitim gören öğrenciler büyük bir çoğunluğu oluşturuyor olmasına rağmen alanda henüz sağlık Türkçesi üzerine hazırlanmış yeterli miktarda ders kitabı ve materyal bulunmamaktadır ancak Çakır, Yeşildal, Topay ve Yeşil (2021) tarafından hazırlanmış "Yabancılar İçin Görsel Tıp Terimleri Sözlüğü (Görsellerle Anlatım, Örnek Cümle Kullanımları)" isimli kitap, ihtiyaç duyulan çalışmaların yapılmaya başlandığını göstermektedir.

Aliyeva (2017), "Sağlık Alanında Eğitim Alan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İletişim Becerileri ve Sıklıkla Yaşadıkları Sorunlar" isimli çalışmada sağlık alanında eğitim görmekte olan 218 uluslararası öğrencinin beyanlarından yola çıkarak yaşadıkları iletişim sorunlarını ortaya koymuştur. Araştırmanın sonuçlarına göre öğrenciler, lisans eğitimleri sırasında Türkçedeki bilgi eksiklikleri sebebiyle konuları anlamakta zorlanmaktadır.

Szeremy (2018), “Sağlık Temasını İçeren Türkçe ve Yabancı Dillerdeki Çocuk Kitaplarının İncelenmesi” isimli yüksek lisans tezinde 2007-2017 yılları arasında 4-8 yaş grubuna yönelik olarak yayımlanmış 96 Türkçe, 32 İngilizce ve 32 Fransızca çocuk kitabının temalarını ortaya koymuştur. Buna göre Türkçe çocuk kitaplarında “çevre temizliği, el ve vücut temizliği, tuvalet alışkanlığı, ağız ve diş sağlığı, uyku düzeni, beslenme, besin alerjisi, soğuk algınlığı, bulaşıcı hastalıklar, görme bozuklukları, astım, kazalar ve yaralanmalar, ayakta tedavi, yatakta tedavi, ameliyat olma, fiziksel aktivite, yoga, Alzheimer, epilepsi, kanser” temaları yer alırken “veganlık, vejetaryenlik, diyabet, çölyak, alerji, işitme bozuklukları, güneşten korunma, pilates” temaları mevcut değildir.

Dursun (2021), “Özel Amaçlı Türkçe Öğretim Programı: Sağlık Türkçesi Öğretim Programı” isimli yüksek lisans tezinde Sağlık Türkçesine yönelik temalar belirlemiş ve bu temalar doğrultusunda 14 haftalık bir öğretim programı hazırlamıştır. “Vücudumuz, Hastalıklar: Pandemi, Sağlık Personeli, Sağlık Literatürü, Sağlık Teknolojisi: Robotik Cerrahi, Sağlık Turizmi, Laboratuvar: Deney Analizi, Kişisel Bakım: Ağız ve Diş Sağlığı, Alternatif Tıp, Akademik İletişim, Sağlıklı Yaşam: Beslenme ve Spor, Ruh Sağlığı, Mesleki İletişim, Tıp Tarihi” temalarında hazırlanan programda her haftanın konusuna uygun olacak şekilde beceri (dinleme, sözlü etkileşim, sözlü üretim, okuma, yazma) kazanımlarına, dilbilgisi yapılarına, kullanılacak strateji-yöntem-tekniklere, materyallere ve ölçme değerlendirme araçlarına yer verilmiştir.

4.1.1. Sağlık Türkçesi söz varlığı çalışmaları

Bir dilin temel sözcükleri, kalıplaşmış ifadeleri (atasözleri, deyimler, kalıp sözler, özdeyişler), birleşik fiilleri, mecazları ve terimleri o dilin söz varlığı olarak kabul edilir (Sever, 2008). Mesleki dil öğretiminde ise, alanların kendilerine has terimlere ve jargonlara sahip olmasından dolayı söz varlığının tespit edilmesi ayrıca önem kazanmaktadır.

Seyhan (2018), ses kayıtlarından yola çıkarak sağlık üzerine hizmet veren bağlamlardaki kelimeleri, kalıp ifadeleri ve birleşik yapıları belirlemiştir. Hastanelerden, ağız ve diş sağlığı merkezlerinden ve eczanelerden alınan ses kayıtları neticesinde şu sonuçlara erişmiştir:

Tablo 1

Hastane ve Eczane Bağlamına Özgü Kelimeler, Kalıp İfadeler ve Birleşik Yapılar (Seyhan, 2018)

Hastane Özgü Kelimeler	Bağlamına	doktor, kulak, burun, boğaz, randevu, bel, ağrı, ilaç, röntgen, ameliyat, bel fıtığı, reçete, hasta, sonuç, rapor, sırt, şikâyet, ağrı, bacak, diz, film, barkod, kas gevşetici, karın, göz, poliklinik, reçete, sekreter, kimlik, diş, dolgu, sızı, dil, ağız
Hastane Geçen Kalıp İfadeler ve Birleşik Yapılar	Bağlamında	randevu almak, kayıt yapmak, geçmiş oldun, sağ ol, sonuç göstermek, kaşe basmak, ne olur ne olmaz, kendini unutmak, hissetmek, kontrole gitmek, film çektiirmek, röntgen çektiirmek, teşekkür etmek, kafası karışmak, radyasyon kapmak, kayıt yapmak, kulunç tutmak, sıcak tutmak, iyi gözükmek, ayakta durmak, ilaç yazmak, muayene etmek, ağrı tutmak, rahatsız olmak, kötü olmak, randevu yazmak, ağzını açmak, kayıt yaptırmak, iyi çalışmalar, kolay gelsin, teşekkür etmek
Eczane Özgü Kelimeler	Bağlamına	ilaç, reçete, kimlik, muayene, ücret
Eczane Geçen Kalıp İfadeler ve Birleşik Yapılar	Bağlamında	Kolay gelsin, ilaç almak, fark etmek, teşekkür etmek, telefon almak, hazır olmak, üzerine yazmak, Sağ olun, Allah razı olsun, yüksek çıkmak, karttan çekmek, iğne yapmak, İyi günler, Geçmiş olsun

Şahin (2020), “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Günlük Yaşamda Bilmeleri Gereken Sözcük Sayılarının Belirlenmesi” isimli yüksek lisans tezinde “Sağlık ve Kişisel Bakım” kapsamına giren alanlarda ses kayıtları almış, 2265 sözcük derlemiş ve bu konular hakkındaki sözlü kelime sıklığını

ortaya koymuştur. Çalışmada “Sağlık ve Kişisel Bakım Ortamlarından Derlenen Sözcükler ve Sıklık Görünümleri” listesinde verilen sözcüklerden sağlık terimi olanlar şu şekildedir:

Tablo 2

Sağlık ve Kişisel Bakım Ortamlarından Derlenen Sözcükler ve Sıklıkları (Şahin, 2020)

10 kez ve daha fazla kullanılan sözcükler	gözlük, geçmiş olsun, doktor, sıkıntı
7-9 kez kullanılan sözcükler	masaj, antibiyotik, katarakt, can
4-6 kez kullanılan sözcükler	rapor, damla, diş, kafa, şikâyet, ilaç, ultrason
1-3 kez kullanılan sözcükler	ameliyat, ağrı kesici, burun, gözlükçü, merhem, doz, iğne yapmak, çene, hasta, krem, yirmilik diş, alın, ayak, bulanık, film çekmek, hastane, randevu, ağrı, alerji, basınç, hipermetrop, hormon, kanal, mikrop, bilinç, iğne vurmak, ağız, iltihaplanma, kan vermek, muayene, şeker, vitamin, unutkanlık

Topçu (2020), bazı meslek dallarındaki ana kelimeleri Türkçe söz varlığı açısından ele aldığı çalışmada 30 farklı alandan uzman görüşlerine başvurmuş ve ilgili mesleklerde yaygın kullanılan 40 kelimeyi tanımlarıyla birlikte vermiştir. “Beslenme ve Yemek, Eczacılık, Hayvancılık, Hemşirelik, Tıp” alanları, sağlık Türkçesi ile doğrudan ilişkilidir. Topçu’nun bu alanlarla ilgili belirlediği ve sağlık Türkçesi kapsamında ele alınabilecek söz varlığı listesi şu şekildedir:

Tablo 3

Beslenme ve Yemek, Eczacılık, Hayvancılık, Hemşirelik ve Tıp Alanlarındaki Ana Kelimeler (Topçu, 2020)

Beslenme ve Yemek	akut, besin değeri, beslenme, değişim listesi, diyet (perhiz), diyet listesi, diyet yemek, diyetetik, enerji gereksinmesi, gramaj kontrolü, harici beslenme (parenteral nutrisyon), ideal kilo, kalori, karbonhidrat sayımı, karbonhidrat, kronik, muayene komisyonu, numune kontrolü, obezite, öğün, porsiyon, protein, rasyon, sağlıklı beslenme, sağlıksız beslenme, sıvılaştırılmış beslenme (enteral nutrisyon), vitamin-mineral, vücut kitle endeksi, yağ, yeme-boşaltma beslenme (gastrointestinal beslenme)
Eczacılık	alerjen, alerji, ampul, analjezik, antibiyotik, antioksidan, balgam, bandaj, damar yolu, distile su, doz, dozaj, efervesan, ekspektoran, etkin madde, film tablet, fitil, flaster, hap, ilaç rehberi (vademekum), ilaç, iltihap, inhaler, intraket (branül), kapsül, kelebek, krem, majistral, merhem (pomad), ofisinal, ödem, pastil, prospektüs (KÜB-Kısa Ürün Bilgisi), reçete, serum, soğuk zincir, solüsyon, şurup, vitamin, yakı, zehir
Hayvancılık	ahuz sütü, akvaryum, ameliyat, anestezi, anjiyoket, antibiyotik, aşı, baytar, dezenfeksiyon, enjektör, ehli hayvan, gençlik hastalığı, hasta, hayvan sever, hayvani gıda, ırk ıslahı, ilaç, ishal, kanlı ishal, kedi kumu, kısırlaştırma, kist hastalığı, koruyucu hekimlik, kuduz, kusma, küpe, mama, nal, ötenazi, parazit, pet, serum, sokak hayvanı, steteskop, suni tohumlama, tasma, tedavi, tıraş, yem, yetiştirici, zoonoz
Hemşirelik	acı, ağrı, akut, anemnez, aşı, atardamar, ateş, damar yolu, damar, doku nekrozu, EKG, enjektör, gazlı bez, hemşire, iğne, ilaç, ilkyardım, iltihap (apse), kalp masajı (CPR), kan alma, kan göllenmesi, kanama, kronik, lavman, mide lavajı, monitörizasyon, nabız, nazogastrik sonda, pansuman (tımar), sargı bezi, sargı, serum, sonda, şırınga, şok, tahlil, tansiyon, toplardamar, turnike, yara

Tablo 3 (Devamı)

Tıp	acı, ağrı, anemnez, anestezi, astigmat, bademcik, bakteri, balgam, bayılmak (bihoş olmak), bayılmak, beyin, damar, diyabet, enfeksiyon, gastrit, grip, hapsirmek, hastalık, havale, hipermetropi, ilaç, iyileşme, kalp, kan, katarakt, kolesterol, kültür, mide kanaması, migren (yarım baş ağrısı), mikrop, miyopi, morfin, nezle, ödem, öksürmek, rahatsızlık, reçete, romatizma, sağlık, sinir, sinüzit, soğuk algınlığı, tahlil, tanı, tansiyon, teşhis, ülser, veren, virüs, vitamin, zatürre
-----	--

Ünlü Alkaya (2021) ise, “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sağlık Türkçesinin Mevcut Durumuna Yönelik Öğretici ve Öğrenci Görüşleri” adlı tezinde sağlık alanında eğitim alan 44 yabancı uyruklu öğrencinin ve özel amaçlı Türkçe eğitimi üzerine deneyimli olan 10 öğreticinin görüşlerini almış ve çalışmanın ek bölümünde isimlerden, kelime gruplarından ve fiillerden oluşan bir sağlık Türkçesi söz varlığına yer vermiştir. Ünlü Alkaya, söz varlığını tespit ederken TDK Güncel Türkçe Sözlük’ten, ODTÜ Tıp Terimleri Sözlüğü’nden, Türk Kızılay İlk Yardım Temel Uygulamaları’ndan ve hastanelerdeki afişlerden faydalanmıştır. Oluşturulan liste, bir tıp uzmanı tarafından incelenmiştir ve alan uzmanı listeye bazı kelimeler eklemiştir. Alfabetik sıraya göre oluşturulan sağlık Türkçesi söz varlığı listesinde bazı isim ve fiiller, zıt ve eş anlamlarıyla beraber verilmiştir. Listede toplam 828 farklı söz varlığı unsuru yer almaktadır.

Buna ek olarak D-AOBM’de (2013) yer alan dış bağlam betimleyici kategorilerini sağlık Türkçesi çerçevesinde düzenlemiştir. Sağlık Türkçesi ile ilgili olacak şekilde mekânları, kurumları, kişileri, olayları/durumları, işlemleri/eylemleri ve metinleri sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırma için T.C. Sağlık Bakanlığı ve İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü internet sitelerini kaynak olarak almıştır.

Ünlü Alkaya’nın tezinde yer verdiği söz varlığı listesinin ve betimleyici kategorilerin ortak ve genişletilmiş bir versiyonuna Yunus Emre Enstitüsü tarafından yayımlanmış olan “Doktorlar İçin Temel Türkçe” ve “Hastalar İçin Temel Türkçe” isimli yardımcı kitaplarda rastlanmaktadır. Yazarlığını Ünlü Alkaya’nın (2022) yaptığı yardımcı okuma kitapları Türkçe-Arapça olarak hazırlanmıştır.

Doktorlar İçin Temel Türkçe (2022), yardımcı okuma kitabı içerisinde “Temel Kavramlar, Anatomi (Vücudun Bölümleri, Organlar, Dişler, Göz, Kulak), Sistemler (Kas Sistemi, Merkezi Sinir Sistemi, Solunum Sistemi, Dolaşım Sistemi, Sindirim Sistemi, Boşaltım Sistemi, İskelet Sistemi), Tıbbi Malzemeler, Tıbbi Aletler, Tıbbi Cihazlar, Hastane Bölümleri, Sağlık Durumları, Hastalıklar” başlıkları altında ilgili konudaki terimler görselleriyle beraber verilmiştir. Kitapçığın ikinci kısmı olan muayene bölümünde ise “Doktor-Hasta Diyalogları, Muayene Anında Bir Hastanın Söyleyebileceği Şikâyet Cümleleri, Bir Doktorun Bir Tetkik Anında Söyleyebileceği Cümleler, Bir Doktorun Bir Teşhis Anında Söyleyebileceği Cümleler, Bir Doktorun Bir Hastasına Uygulayacağı Tedavi İçin Söyleyebileceği Cümleler” yer almaktadır.

Ünlü Alkaya’nın söz varlığı listesinden ve D-AOBM belirleyicilerinden hareketle hazırlanan Doktorlar İçin Temel Türkçe kitabındaki başlıklar ve sözcük listeleri şu şekildedir:

Tablo 4*Doktorlar İçin Temel Türkçe Söz Varlığı (Ünlü Alkaya, 2022)*

Temel Kavramlar	ambulans, ameliyat eldiveni, antibiyotik, bakteri, basınç, belirti, beslenme, biberon, bone, bulaşıcı hastalıklar, buz torbası, cenin, ceset, çocuk, damar yolu, damlacık, dışkı (gaita), dikiş, diyet (rejim), doktor (hekim, tabip), doktor önlüğü, doku, donör, döngü, düşük doz, emzik, enerji, enjektör (şırınga), enzim, erken tanı (erken teşhis), evre, faz, gen, genetik (kalıtsal) hastalıklar, gözlükçü, hamile, hamilelik (gebelik) testi, hasta, hasta bakıcı, hasta dosyası, hasta yakını, hastane, hemşire, idrar, idrar tahlili, ilk yardım, ilk yardım çantası, ilk yardım malzemeleri, iltihap, imza, işitme cihazı, işitme engelli, kalp grafiği, kalsiyum, kan, kan basıncı, katı gıda, kıl kurdu, kitle, konuşma engelli, kültür, lavman, mantar, medikal market, menopoz, metabolizma, nabız, nakil, normal doğum, nöbet listesi, nöbetçi, numune, oksijen, oksijen tüpü, olay yeri, onay, organ, organ nakli, otopsi raporu, önlem (tedbir), pansuman, problem (sorun), profesyonel, protokol defteri, radyasyon, reçete, röntgen filmi, sağlık raporu, sendrom, sevk, sevk raporu, sezaryen, stetoskop, şarbon, takma diş, tekerlekli sandalye, teneffüs (dolum), tenya, tıbbi maske, tüp, vaka (olay), vejetaryen, virüs, vitamin, vücut ısısı, yan etki, yetişkin, zehir, zihinsel engelli	
Anatomi	Vücudun Bölümleri	baş (kafa), yüz, boyun, omuz, parmak, göbek, kalça, bacak, geniz, gırtlak, yutak, koltuk altı, göğüs, kol, el, el bileği, diz, ayak, ayak bileği, sırt, saç, cilt (deri), cilt altı, tırnak
	Organlar	göz, burun, kulak, dil, diş, bademcik, beyin, kalp, akciğer, karaciğer, mide, safra kesesi, pankreas, ince bağırsak, kalın bağırsak, böbrek
	Dişler	azı dişi, kesici diş, yirmi yaş dişi (yirmilik diş), köpek dişi, diş eti, diş minesi
	Göz	kaş, kirpik, göz kapağı, iris, göz bebeği, gözyaşı bezi, gözyaşı kanalı
	Kulak	kulak kepçesi, kulak memesi, kulak yolu, kulak zarı, çekiç, örs, üzengi, yarım daire kanalları, işitme sinirleri, salyangoz, östaki borusu
Sistemler	Kas S.	kas
	Merkezi Sinir S.	beyin, omurilik, omurilik soğanı, beyincik
	Solunum S.	burun, yutak, gırtlak, soluk borusu, akciğer, diyafram
	Dolaşım S.	kalp, atardamar, toplardamar
	Sindirim S.	ağız, yutak, yemek borusu, mide, ince bağırsak, kalın bağırsak
	Boşaltım S.	böbrek, idrar borusu, idrar kesesi (mesane), idrar kanalı, üretra
	İskelet S.	kemik, omurga, eklem, ilik, kafatası, köprücük kemiği, elmacık kemiği, kaburga, kalça kemiği (leğen kemiği), kaval kemiği, kıkırdak, tarak kemiği
Tıbbi Malzemeler	ilaç, hap, tablet, kapsül, merhem, krem, jel, damla, şurup, gargara, pastil, fitil, sprey, müşil, narkoz, pamuk, serum, iğne, enjeksiyon bandı, yara bandı, bandaj, sargı bezi, gazlı bez, alkol, aseton, aşı, batikon (tentürdiyot), çözelti, ispiroto, dezenfektan	
Tıbbi Aletler	çekiç, neşter, bisturi, jilet, makas, tansiyon aleti	

Tablo 4 (Devamı)

Tıbbi Cihazlar	endoskopi cihazı, kolonoskopi cihazı, solunum cihazı, diyaliz cihazı, EKG (kalp grafiği cihazı), elektroşok cihazı (defibrilatör cihazı), ultrason cihazı, otoklav, MR (manyetik rezonans görüntüleme cihazı), bilgisayarlı tomografi, röntgen cihazı
Hastane Bölümleri	acil servis, poliklinikler, dahiliye (iç hastalıkları), kulak-burun-boğaz (KBB), enfeksiyon hastalıkları, kardiyoloji, nöroloji, jinekoloji (kadın hastalıkları), ortopedi, dermatoloji, adli tıp, pansuman odası, patoloji, onkoloji, radyoloji, röntgen, muayenehane, ameliyathane, doğumhane, yenidoğan ünitesi, laboratuvar, kan alma odası, aşı odası, alçı odası, diyaliz merkezi, revir, morg, aile sağlık merkezi, göz hastalıkları, göğüs hastalıkları, ağız-çene ve diş sağlığı, psikiyatri, beslenme ve diyetetik, hematoloji, meme kanseri teşhisi, genel cerrahi, yoğun bakım, gözlem odası (müşahede odası), çocuk sağlığı ve hastalıkları (pediatri), göçmen sağlığı merkezi, fizyoterapi (fizik tedavi ve rehabilitasyon)
Sağlık Durumları	baş ağrısı, bilinç kaybı, burkulma, çatlak, çıkık, darp, baygınlık, bulantı, çarpıntı, çıban, çil, dengeli beslenme, dengesizlik, diş ağrısı, dolgu, döküntü, dölllenme, emzirme, gen uyumsuzluğu, gıda zehirlenmesi, hapsirik, hararet, hasar, havale, hazımsızlık, hırıltı, isilik, iştah, iştah kaybı, kan uyumsuzluğu, karantina, karın ağrısı, karıncalanma, kas ağrısı, kasılma, kasıntı, kaza, kemik tarama, kızarıklık, kilo kaybı, kist, koma, kramp, kulak çınlaması, kurdeşen (ürtiker), kusma (istifra), leke, morluk, nefes darlığı, ödem, öksürük, pişik, pullanma, sancı, sersemlik, ses kısılması, sıvı kaybı, sızlama, sinir krizi, şişlik, şişkinlik, travma, uyumsuzluk, varis, yalancı gebelik, yara, zehirlenme, zonklama
Hastalıklar	akdeniz anemisi, astım, bademcik iltihaplanması, Behçet hastalığı, bel fıtığı, boyun düzleşmesi, boyun fıtığı, böbrek yetmezliği, bronşit, çiçek hastalığı, depresyon, difteri (kuşpalazı), diyabet (şeker hastalığı), düşük-yüksek tansiyon, felç, fıtık, gastrit, gizli kalp, gizli şeker, göz tansiyonu, grip, guatr, hipermetrop, huzursuz bağırsak sendromu, iç kanama, idrar yolu enfeksiyonu, kabakulak, kabızlık, kalp krizi, kalp yetmezliği, kanser, karaciğer yağlanması, karaciğer yetmezliği, katarakt, kellik, kızamık, kızamıkçık, koah, kolesterol, migren, miyop, nezle, obezite, panik atak, sara, sarılık, sıtma, sinüzit, soğuk algınlığı, solunum yetmezliği, suçiçeği, tetanoz, tifo, tifüs, uyuz, ülser, veba, verem, vertigo, zatürre

Hastalar İçin Temel Türkçe (2022) yardımcı okuma kitabında ise “Temel Kavramlar, Hastane Bölümleri, Vücudumuz, Organlarımız” başlıklarında Türkçe-Arapça sağlık terimleri verilmiştir. Buna ek olarak “Acil” bölümünde ambulansın telefon numarası ve acil bir durumda söylenecekler mevcuttur. Muayene kısmında da doktor-hasta diyalogları, hastaların şikâyet cümleleri ile tetkik, danışma, kan alma, röntgen, laboratuvar ve teşhis durumlarında duyulması mümkün olan doktor-hasta cümleleri yer almaktadır. Hastalar için hazırlanmış olan yardımcı okuma kitabı, doktorlar için olana göre daha dar kapsamlıdır.

Eroğlu (2022), akademik Türkçe kitaplarındaki söz varlığını incelediği doktora tezinde sağlık bilimleri üzerine hazırlanmış akademik Türkçe kitaplarında 6629 adet söz varlığı ögesi (deyimler, birleşik fiiller, atasözleri, ikilemeler, terimler, fiiller) olduğunu söylemektedir ancak listesin tamamına değil, en sık kullanılan %10'unu yer vermiştir. Öğrencilerin aktif söz varlığıyla kıyaslandığında sağlık bilimleri üzerine hazırlanmış akademik Türkçe ders kitaplarının yeterli ve geniş kapsamlı bir söz varlığına sahip olduğunu eklemiştir.

Çalışmaya göre sağlık bilimleri akademik Türkçe ders kitaplarında en çok kullanılan 25 terim şunlardır: hayat, canlı, özellik, saat, hastalık, şekil, varlık, akıl, spor, zaman, uzun, dünya, beslenme, metabolizma, kişi, meyve, Allah, alışkanlık, duygu, enerji, alkol, stres, sistem, durum, neden.

Karanfil (2023), “Türkiye’de ve Yurt Dışında Türkçe Eğitim Görmekte Olan Uluslararası Öğrencilerin Sağlık Konulu Atasözlerini ve Özdeyişleri Anlama Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme” başlıklı çalışmada, sağlık bilimleri üzerine eğitim görmekte olan öğrencilerin alanlarıyla doğrudan ilgisi olan atasözleri ve

özdeyişleri kavrama düzeylerini incelemiştir. Karanfil'in çalışması için belirlediği atasözleri ve özdeyiş şunlardır:

Tablo 5

Sağlık Konulu Atasözleri ve Özdeyişler (Karanfil, 2023)

Atasözü	Acı acıyı keser, su sancıyı. Aç ölmez, gözü kararır; susuz ölmez, benzi sararır. Ağrımayan başa destmal bağlanmaz. At tırnaktan, yiğit kulaktan kapar. Ayağını sıcak tut, başını serin; gönlünü ferah tut, düşünme derin. Az ağrıyı aş basar, çok ağrıyı iş basar. Az uyku, az yemek insanı eder melek; çok uyku, çok yemek insanı eder helak. Bilinmedik aş, ya karın ağrıtır ya baş. Boğazdan inen, yanaktan belli olur. Büyük hastalığa büyük ilaç gerek. Can götüren insan bir gün hasta bir gün sağ. Canın sağlığı, dünyanın varlığı. Çaresiz derde Lokman Hekim bile aciz kalır. Çanakta merhem olsun Bağdat'tan kel gelir. Demir nemden, insan gamdan çürür. Ebe çok olunca çocuk sakat doğar. Eli yiyen lökmüş, kendini yiyen çökmüş. Güneş girmeyen eve doktor girer. Hasta olmayan, sağlığın kadrini bilmez. Hasta yatan ölmez, eceli yeten ölür. Hastalık girerken han kapısı, çıkarken iğne deliği. Hastaya naz etmek, hekime yakışmaz. Sabah aç karnına elma, bir daha ilaç alma. Tok iken yemek yiyen, mezarını dişıyla kazır.
Özdeyiş	Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.

Alkol (2023), "Mesleki Dil Öğretiminde Kapsam ve İçerik Belirlemeye Yönelik Bir Model" isimli doktora tezinde hemşirelik üzerine mesleki Türkçe söz varlığını belirlemiştir. Söz varlığını tespit etmek için hemşire görüşleri alınmış, "Hemşirelik Esasları ve Acil Bakım" derslerinde yaygın kullanılan ders kitaplarında, Acil Sağlık Hizmetleri Yönetmeliği'ndeki ve Hemşirelik Yönetmeliği'ndeki formlar üzerinde doküman analizi yapılmıştır. "Sağlık hizmetlerine ait söz varlığı" ve "fiziksel bağlama ait söz varlığı" başlıklarıyla ele aldığı detaylı çalışmasında 17.789'u farklı, toplam 176.127 söz varlığını ortaya koymuştur. Çalışmanın ekler bölümünde "Temel Hemşirelik ve Acil Servis" uygulamalarındaki sıklığı en yüksek 1000 söz varlığı verilmiştir. Tespit edilen söz varlıkları içinde en sık kullanılan sağlık terimleri sırasıyla şunlardır:

Tablo 6

Temel Hemşirelik ve Acil Servis Uygulamaları Söz Varlığı İçindeki Sağlık Terimleri (Alkol, 2023)

Temel Hemşirelik	hasta, hemşire, ilaç, ağrı, bakım, önleme, risk, hastalık, enfeksiyon, kateter, tedavi, vücut, idrar, deri, sağlıklı, hemşirelik tanısı, mikroorganizma, sıvı, iğne, egzersiz, ilaç uygulama, yaralanma, belirti, tüp, sağlık, bulgu, kan, hekim, stres, ameliyat, doku, basınç, solüsyon, anksiyete, stoma, hemşirelik, enjektör, solunum, eldiven, hastane, tanı, doz, hemşirelik girişimi, örnek, ölüm, komplikasyon, oksijen, pansuman, ilaç kullanma, mesane, bakım planı, ven, yan etki, hemşirelik bakımı, bakım verme, basınç yaralanması, sağlık ekibi, akciğer, vücut sıcaklığı, kanama, hekim istemi, dışkı, psikolojik, ölçüm, eklem, enjeksiyon, semptom, hücre, travma, steril, koltuk değneği, bakteri, böbrek, insülin, rapor etme, cinsellik, kemik, kan basıncı, deri bütünlüğü, kalça, sağlık bakımı, el hijyeni, fizyolojik, test, kronik hastalık, diz, dil, tutulma, drenaj, flakon, nabız, göğüs, palyatif bakım, ilaç verme, protein, boşaltım, duyu, kulak, mide, organ, boyun, diş, flaster, sedye, maske, omuz, uyaran, ateş, bakım veren, sıvı alımı, stresör, emilim, kanser, transfer, kalp, transfüzyon, depresyon, oksijen tedavisi, risk faktörü, alkol, ekstremit, irrigasyon, konstipasyon, reaksiyon, sızıntı, damla, klinik, cerrahi girişim, diyare, kronik, alerji, kızarıklık, kasılma, sekresyon, beyin, analjezik, solunum hızı, yanık, akut ağrı, yaşamsal bulgu, bulantı, nakil, organizma, gazlı bez, kontamine olma, inme, klemp, uyarma, drenaj torbası, fleksiyon, ince bağırsak, iv, adölesan, dirsek, irritasyon, rektum, akut, öksürme, cerrahi, direnç, enjekte etme, enteral beslenme, kan akımı, nöbet, sargı, inflamasyon
------------------	--

Tablo 6 (Devamı)

Acil Servis	hasta, acil servis, tedavi, travma, hastane, ilaç, bulgu, hemşire, belirti, solunum, ağrı, kırık, hastalık, kan, ölüm, yanık, kanama, tanı, doz, kaza, hekim, yaralı, organ, mg, risk, personel, triyaj, şok, yara, zehirlenme, nakil, sıvı, doku, beyin, kusma, muayene, kemik, basınç, acil bakım, kan basıncı, acil sağlık hizmeti, ödem, ateş, saptama, komplikasyon, kalp, boyun, hipotansiyon, klinik, idrar, sevk, göğüs, karın, mmhg, hava yolu, deri, tablet, ağız, taşikardi, tutulma, göz, izlem, kg, müdahale, bulantı, enfeksiyon, ekstremiteler, damar, kafa travması, böbrek, nöbet, yaşam bulgusu, nabız, kateter, semptom, tabip, cilt, doktor, baş ağrısı, rev, mortalite, Na, Ekg, oksijen, ilaç kullanma, karaciğer, ml, transport, bilinç, dil, akut, konsültasyon, alkol, hemşirelik, hipotermi, mide, iv, stabil, tanı koyma, tıbbi, transfer, karın ağrısı, hipertansiyon, infüzyon, ventilasyon, bradikardi, inme, kpr, künt travma, potasyum, eklem, hipoksi, toraks, acil ünitesi, arter, kardiyak arrest, resusitasyon, ven, göğüz ağrısı, hipovolemi, kas, laboratuvar, nörolojik, yoğun bakım, endikasyon, kardiyak, adli vaka, aritmi, sedye, dektroz, transfüzyon, ünite, diyare, pnömotoraks, refleks, beyin ölümü, dispne, hipoglisemi, anksiyete, acil hemşiresi, acil hasta, disritmi, diüretik, spinal travma, vücut ısısı, pankreas, siyanoz, toraks travma, alçı, hematoma, kronik, mesane, hemodinamik, enfeksiyon, kalsiyum, kırmızı alan, morbidite, acl, antibiyotik, atım, bası, başhekim, oral, perfüzyon, plazma, sarı alan, sendrom, batın, intrakraniyal basınç, kan kaybı, qrs, kritik hasta, laserasyon, m, mi, bağırsak, cerrahi, kan transfüzyonu, MEQ, penetran, sinir, asidoz, aspirasyon, ilk yardım, abd, damar yolu açma, dehidratasyon, dl, konfüzyon, kontüzyon, MCG, miyokard, monitorizasyon, sekresyon, taburculuk, ventriküler, volüm, yan etki, AMP, damar yolu, elektrolit, epilepsi, iğne, iskemi, solunum gücü, stabilizasyon, yeşil alan, enzim, gebelik, insülin, intravenöz, zehir, astım, dalak, hipoksemi, ileri yaşam desteği, kan gazı, künt, öksürük, psikolojik
-------------	---

Sayar (2023), akademik Türkçeye yönelik söz varlığını tespit etmeyi amaçladığı çalışmasına sağlık bilimleri üzerine hazırlanmış ders kitapları ve akademik araştırmaları da dâhil etmiştir. “Aile Hekimliği, Beslenme ve Diyetetik, Diş Hekimliği, Farmakoloji ve Eczacılık, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon, Halk Sağlığı ve Sağlık Yönetimi, Hemşirelik, Pediatri, Psikiyatri, Sosyal Hizmetler, Tıp 1 (Anesteziyoloji ve Reanimasyon, Deri ve Zührevi Hastalıklar, Ebelik, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Genel Cerrahi), Tıp 2 (Göğüs Hastalıkları, Hematoloji, Histoloji ve Embriyoloji, Kulak Burun Boğaz, Ortopedi ve Travmatoloji), Tıp 3 (Acil Tıp, İç Hastalıkları, Kadın Hastalıkları ve Doğum, Kalp ve Damar Cerrahisi, Kardiyoloji), Tıp 4 (Göz Hastalıkları, Nöroloji, Patoloji, Radyoloji, Üroloji), Veterinerlik” konu başlıkları etrafında 24 ders kitabını ve toplam 899 makaleyi derlem olarak ele almıştır. Araştırma sonucunda toplam 300 binin üzerinde iki sözcükbirim listesine ulaşılmıştır ancak çalışmada sağlık bilimleri söz varlığı listesine ayrıca yer verilmemiştir.

5. Sonuç ve Öneriler

Sağlık bilimleri üzerine eğitim gören uluslararası öğrencilere ait veriler, sağlık Türkçesi çalışmalarının ivedilikle yapılması gerektiğini göstermektedir. Eğitimin başarılı bir şekilde sürdürülebilmesi sağlık Türkçesi söz varlığının tespit edilmesine, ihtiyaç analizlerinin yapılmasına, amaca yönelik ders materyallerinin hazırlanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmada sağlık Türkçesi söz varlığına katkı sağlayabileceği düşünülen tezler incelenmiştir.

Sağlık Türkçesi söz varlığı tespit çalışmalarına bakıldığında bu çalışmalar arasında yöntem, yaklaşım, bakış açısı ve kapsam açısından farklılıklar olduğu görülmektedir. Farklılıkların başında söz varlığını derleme yöntemi gelmektedir. Seyhan (2018) ve Şahin (2020), eczane ve hastane gibi mekânlarda ses kayıtları alırken; Topçu (2020) alan uzmanlarının görüşlerine başvurmuştur. Ünlü Alkaya (2021), alan uzmanının yanı sıra sözlüklerden ve sağlık ortamlarındaki afişlerden faydalanarak sağlık terimlerini listelemiştir. Eroğlu (2022), akademik Türkçe kitaplarını; Sayar (2023) ise ders kitaplarını ve makaleleri örneklem kabul etmiştir. Alkol (2023), hem meslek çalışanlarının görüşlerine başvurmuş hem de ders

kitaplarını ve sağlıkla ilgili formları, yönetmelikleri incelemiştir. Karanfil (2023) ise, anlama düzeylerini incelediği atasözlerini ve özdeyişi seçerken atasözleri sözlüklerinden yararlanmıştır.

Sağlık Türkçesi söz varlığı tespiti çalışmalarına katkı sunacağı düşünülen çalışmaların çoğu, doğrudan bu amaca yönelik hazırlanmamıştır. Seyhan (2018), Şahin (2020), Topçu (2020), Eroğlu (2022) ve Sayar (2023) geniş kapsamlı çalışmalarında sağlık Türkçesi söz varlığına dair verilere yer verirken; Alkol (2023), Karanfil (2023) ve Ünlü Alkaya (2021) sadece sağlık Türkçesine özel çalışmalar hazırlamıştır.

İncelenen tezlerin bir kısmı sadece terimleri tespit etmeye yönelikken (Topçu, 2020; Şahin, 2020; Ünlü Alkaya, 2021; Seyhan, 2018), bazı çalışmalarda örneklem olarak kabul edilen kaynaktaki tüm sözcüklere yer verilmiştir (Eroğlu, 2022; Alkol, 2023). Karanfil (2023), Eroğlu (2022), Seyhan (2018), kalıp ifadeler, özdeyişler, birleşik yapılar ve atasözlerini de belirlemeye çalışmıştır. Sayar (2023), sağlık Türkçesi söz varlığına ait listeye çalışmasında ayrı bir şekilde yer vermemiş; Eroğlu (2022) ise yalnızca en sık kullanılan %10 sözcüğü listelemiştir.

Seyhan (2018), ses kayıtlarından hareketle 84 söz varlığı unsuru tespit etmiştir; Şahin (2020) ise ses kayıtlarından 2265 sözcük derlemiştir. Topçu (2020), “Beslenme ve Yemek, Eczacılık, Hayvancılık, Hemşirelik, Tıp” başlıklarında kırkar tane terime yer verirken; Ünlü Alkaya (2021), 828 terimden oluşan bir liste hazırlamıştır. Eroğlu (2022), sağlık bilimleri üzerine hazırlanmış akademik Türkçe kitaplarında 6629 adet söz varlığı ögesi bulunduğunu belirtirken; Sayar (2023), makalelerden ve ders kitaplarından hareketle 300 binden fazla sözcükbirime ulaşmıştır. Alkol (2023), hemşirelerden, ders kitaplarından ve çeşitli dokümanlardan elde ettiği verilere göre 176.127 söz varlığı unsurunu ortaya koymuştur. Bu sayılar doktora tezi olarak hazırlanan çalışmaların daha geniş kapsamda hazırlandığını ve söz varlığı listeleri arasında büyük farklar olduğunu göstermektedir.

Örneklem kabul edilen tezlerdeki bir diğer farklılık sağlık Türkçesini ele alma şekilleridir. Örneğin Alkol (2023), sadece hemşirelik Türkçesi üzerine çalışmasını yürütmüştür. Ünlü Alkaya (2021) da söz varlığı tespitini doktorlara yönelik yapmıştır. Diğer çalışmalarda sağlık Türkçesi genel bir başlık olarak kabul edilmiştir.

Şahin (2020), Alkol (2023) ve Eroğlu (2022) tespit ettikleri sağlık Türkçesi söz varlığı unsurlarını sıklık analizleriyle birlikte ele vermiştir.

Sağlık Türkçesi söz varlığı üzerine hazırlanan tezlerdeki farklılıklar şu şekilde özetlenebilir:

- Bazı çalışmalarda anket, görüşme, alan uzmanına başvurma gibi yöntemler tercih edilirken bazılarında doküman incelemesi yapılmıştır. Ders kitapları, makaleler, broşürler, yönetmelikler, akademik Türkçe ders kitapları, internet siteleri incelenen dokümanlardandır.
- Yöntem farklılığından kaynaklı olarak sıklık analizine yer verilen ve verilmeyen çalışmalar olduğu görülmüştür.
- Bazı çalışmalarda sadece sağlık terimleri bulunurken bazı çalışmalarda ilgili bağlamdaki tüm söz varlığı unsurları tespit edilmiştir. Bu durum belirlenen söz varlığı unsurları arasında sayısal açıdan uçurumlar olmasına sebebiyet vermiştir.
- Kimi çalışmalar hemşirelik ve tıp gibi tek bir sağlık bilimleri alanına yönelik hazırlanmıştır. Sağlık Türkçesini bir bütün olarak kabul eden çalışmalara da rastlanmıştır.
- Tezlerin bir kısmında tespit edilen sağlık Türkçesi söz varlığına hiç yer verilmediği ya da sadece bir kısmının listelendiği görülmüştür.
- Söz varlığına atasözlerini, kalıp ifadeleri vb. de dâhil eden tezler olduğu gibi sadece kelime boyutunda kalmış tezler de mevcuttur.

Tüm bu tespitler doğrultusunda şunlar önerilebilir:

- Mesleki Türkçenin genel amaçlı Türkçe öğretimi içerisindeki yerini göstereceği için yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki sözlük varlığı ile sağlık Türkçesi söz varlığı karşılaştırması yapılabilir. Böyle bir çalışma herhangi bir mesleki dil eğitimi almayan öğrencinin genel Türkçe vasıtasıyla hangi terimlere aşina olacağını gösterecektir.
- İhtiyaç analizi çalışmaları incelenmeli ve öğrencilerin talepleri doğrultusunda söz varlığı çalışmaları yapılmalıdır. Sağlık yönetimi ve tıp örneklerinde olduğu sağlık bilimleri alanlarının birbirlerinden farklı söz varlıklarına sahip olacağı varsayılarak her bölüm için ayrıca söz varlığı oluşturulması ve bunun neticesinde ortak bir söz varlığı listesinin çıkarılması faydalı olacaktır.
- Genel amaçlı Türkçe öğretimi esnasında sağlık bilimleri alanında eğitim göreceğ öğrencilerin aynı sınıfta eğitim alması, mesleki dil öğretimi noktasında hem öğretici hem de öğrenciler açısından kolaylaştırıcı bir unsur olacaktır.
- Güncel çalışmaların ve alandaki teknolojik gelişmelerin takip edilebilmesi için sağlık bilimleri üzerine yapılmış söz varlığı çalışmaları, belirli zaman aralıklarında tekrar yapılmalıdır.
- Sağlık bilimleri alanında görev yapan insanların hastalar dolayısıyla çeşitli ağız özelliklerine ve deyişlere maruz kaldığı göz önünde bulundurularak, söz varlığı çalışmalarına temel ağız özelliklerine ve sağlıkla ilgili kavramlara dair bilgilendirmeler eklenebilir.
- Söz varlığı çalışmalarının somut bir göstergesi olan sözlükler hazırlanmalıdır. Sözlüklerin görseller içerecek şekilde ve örnek cümlelerle beraber hazırlanması daha iyi sonuç verecektir.
- Sağlık Türkçesi söz varlığı çalışmaları terimlerin yanı sıra deyimlerle, atasözleriyle, kalıp sözlerle, mecazlarla ve ikilemelerle genişletilmelidir.
- Uluslararası öğrencilerin mesleki dil becerilerini ölçecek sınavların yapılması, mesleki dil öğretiminin mevcut durumuna dair açıklayıcı olacaktır.
- Mesleki dil öğretiminin başarılı bir şekilde yapılabilmesi için hangi seviyeden itibaren mesleki dil öğretimine başlanabileceğine dair tartışmaların nihayete ermesi gerekmektedir. Alan uzmanları tarafından bu tartışmaların sonuçlandırılması olumlu sonuç verecektir.
- Yabancı dillerdeki söz varlığı çalışmaları, öncelikli olarak ana dilinde söz varlığının tespit edilmesine bağlıdır. Ana dilinde mesleki terim listeleri hazırlanmalıdır.
- Sağlık Türkçesi söz varlığı listeleri esas alınarak ders kitapları, okuma kitapları ve çeşitli materyaller hazırlanmalıdır. Hazırlanan materyallerin dil becerilerinin tamamına yönelik olması gerekmektedir.

Kaynakça

- Aliyeva, S. (2017). *Sağlık alanında eğitim alan yabancı uyruklu öğrencilerin iletişim becerileri ve sıklıkla yaşadıkları sorunlar*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi].
- Alkol, N. (2023). *Mesleki dil öğretiminde kapsam ve içerik belirlemeye yönelik bir model*. [Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi].
- Altmışdört, G. (2009). *Özel Amaçlı Yabancı Dil Öğretim Programı'nın değerlendirilmesi üzerine bir çalışma (Kara Harp Okulu örneği)*. [Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi].
- Avrupa Konseyi Modern Diller Bölümü, (2013). *Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni öğrenme-öğretme değerlendirme*. (Ö. Demirel, A. Çakır, N. Sevil, İ. Egel, G. Yüksel, B. Haznedar, O., Toklu, İ. Bükel ve A. Daloğlu, Çev.). T.C. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Çangal, Ö., & Yörüsün, S. (2017). Özel amaçlı Türkçe öğretimi ders kitabı önerisi: Bankacılık Türkçesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(4), 2669-2693.
- Demir, D. (2017). *Uluslararası öğrencilerin akademik Türkçe ihtiyaçları*. [Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Demirbaş, T. (2023). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde sağlık bilimleri kapsamında derlem tabanlı söz varlığı çalışması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Demircan, Ö. (2013). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. Yayınları
- Dudley-Evans, A., & St. John, A. M. (2004). *Developments in ESP: A multi-disciplinary approach*. Cambridge University Press.
- Durmuş, M., & Kocaman Gürata, E. (2020). Özel amaçlı yabancı/ikinci dil öğretimi kapsamında akademik amaçlı Türkçenin yeri. B. Tüfekçioğlu (Ed.), *Akademik amaçlar için Türkçe öğretimi kuram ve uygulama* içinde (41-68). Pegem Akademi.
- Dursun, A. (2021). *Özel amaçlı Türkçe öğretim programı: Sağlık Türkçesi öğretim programı*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi].
- Dursun, A., & Sallabaş, M. E. (2021). Paydaşların Görüşlerine Göre Sağlık Bilimi Lisans Programı Öğrencilerine Yönelik Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(2), 247-443.
- Eroğlu, S. (2022). *Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerdeki akademik Türkçe Söz varlığı ile akademik Türkçe kitaplarındaki söz varlığı*. [Yayımlanmamış doktora tezi, Sakarya Üniversitesi].
- Jordan, R. R. (1997). *English for academic purposes: A guide and resource book for teachers*. Cambridge University Press.
- Karanfil, M. (2023). *Türkiye'de ve yurt dışında Türkçe eğitim görmekte olan uluslararası öğrencilerin sağlık konulu atasözlerini ve özdeyişleri anlama düzeyleri üzerine bir inceleme: Sağlık Bilimleri Üniversitesi örneği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi].
- Kurt, V. (2019). *Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde özel amaçlı dil öğretimi: İş Türkçesi*. [Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi].
- Kuşku Özdemir, E. (2023). Sağlık iletişimde dil ve iletişim becerilerinin rolüne ilişkin algılar: Sağlık çalışanlarına yönelik nitel bir değerlendirme. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Özel Sayı 1*, 1529-1549.
- Mutlu, K. (2023). *Yabancı dil olarak mesleki Türkçenin öğretiminde ihtiyaç analizi: Tıp*. [Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi].

- Sayar, E. (2023). *Uluslararası öğrencilere yönelik akademik Türkçe söz varlığının tespiti*. [Yayımlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Seyhan, L. (2018). *Yabancılar Türkçe öğretimi için Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesindeki bağlamlardan hareketle Türkçenin temel söz varlığının belirlenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Szeremy, Y. (2018). *Sağlık temasını içeren Türkçe ve yabancı dillerdeki çocuk kitaplarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi].
- Şahin, M. (2020). *Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin günlük yaşamda bilmeleri gereken sözcük sayılarının belirlenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi].
- Şen, Ü., & Ünlü Alkaya, H. (2021). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yapılmış özel amaçlı dil öğretim çalışmalarının analizi. *International Journal of Language Academy*, 9(2), 345-366.
- Taşkıran, A. (2000). *Dünden bugüne mesleki yabancı dil öğretimi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Topçu, F. K. (2020). *Mesleklerin ana kelimelerinin Türkçenin söz varlığına katkısı bakımından ele alınması*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi].
- Ulutaş, M. (2016). *Türkiye’de yükseköğrenim görececek yabancılar için özel amaçlı Türkçe öğretimine yönelik program geliştirme: Bir model önerisi*. [Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi].
- Ünlü Alkaya, H. (2021). *Yabancılar Türkçe öğretiminde sağlık Türkçesinin mevcut durumuna yönelik öğretici ve öğrenci görüşleri*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi].
- Ünlü Alkaya, H. (2022a). *Doktorlar İçin Temel Türkçe*. Yunus Emre Enstitüsü.
- Ünlü Alkaya, H. (2022b). *Hastalar İçin Temel Türkçe*. Yunus Emre Enstitüsü.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kurumu. (2023). *Öğrenim Düzeyleri ve Birimlere Göre Yabancı Uyruklu Öğrenci Sayıları, 2022-2023*. Erişim adresi <https://istatistik.yok.gov.tr/>
- Yükseköğretim Kurumu. (2023). *Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Eğitim Birimlerine Göre Sayıları, 2022-2023*. Erişim adresi <https://istatistik.yok.gov.tr/>

Makale Bilgi Formu

Yazar Notu: Bu makale 4-5 Aralık 2023 tarihleri arasında Ankara’da düzenlenen Cumhuriyetin 100. Yılında Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi 5. Öğrenci Sempozyumu adlı etkinlikte sözlü bildiri olarak sunulan çalışmanın genişletilmiş halidir.

Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar tarafından potansiyel çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Yapay Zeka Bildirimi: Bu makale yazılırken hiçbir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

İntihal Beyanı: Bu makale iThenticate tarafından taranmıştır.

EK: Çalışma kapsamında incelenen tezler

S.N.	Tez Bilgileri	
1	Yazar Adı	Sabira Aliyeva
	Yöntem	Sağlık Alanında Eğitim Alan Yabancı Uyruklu Öğrencilerin İletişim Becerileri ve Sıklıkla Yaşadıkları Sorunlar
	Yıl	Anket, Görüşme
	Düzy	2017
	Düzy	Yüksek Lisans Tezi
2	Yazar Adı	Leyla Seyhan
	Yöntem	Yabancılar Türkçe Öğretimi İçin Avrupa Ortak Öneriler Çerçevesindeki Bağlamlardan Hareketle Türkçenin Temel Söz Varlığının Belirlenmesi
	Yıl	Uygulamalı araştırma
	Düzy	2018
	Düzy	Yüksek Lisans Tezi
3	Yazar Adı	Yeliz Szeremy
	Yöntem	Sağlık Temasını İçeren Türkçe ve Yabancı Dillerdeki Çocuk Kitaplarının İncelenmesi
	Yıl	Betimsel Tarama
	Düzy	2018
	Düzy	Yüksek Lisans Tezi
4	Yazar Adı	Furkan K. Topçu
	Yöntem	Mesleklerin Ana Kelimelerinin Türkçenin Söz Varlığına Katkısı Bakımından Ele Alınması
	Yıl	Görüşme, Doküman İncelemesi
	Düzy	2020
	Düzy	Yüksek Lisans Tezi
5	Yazar Adı	Abdulmuhtalip Dursun
	Yöntem	Özel Amaçlı Türkçe Öğretim Programı Tasarısı: Sağlık Türkçesi Öğretim Programı
	Yıl	Durum Çalışması
	Düzy	2021
	Düzy	Yüksek Lisans Tezi
6	Yazar Adı	Mustafa Karanfil
	Yöntem	Türkiye’de ve Yurt Dışında Türkçe Eğitim Görmekte Olan Uluslararası Öğrencilerin Sağlık Konulu Atasözlerini ve Özdeyişleri Anlama Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme: Sağlık Bilimleri Üniversitesi Örneği
	Yıl	Anket
	Düzy	2023
	Düzy	Yüksek Lisans Tezi
7	Yazar Adı	Hatice Ünlü Alkaya
	Yöntem	Yabancılar Türkçe Öğretiminde Sağlık Türkçesinin Mevcut Durumuna Yönelik Öğretici ve Öğrenci Görüşleri
	Yıl	Durum Çalışması
	Düzy	2021
	Düzy	Yüksek Lisans Tezi
8	Yazar Adı	Meryem Şahin
	Yöntem	Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen Öğrencilerin Günlük Yaşamda Bilmeleri Gereken Sözcük Sayılarının Belirlenmesi
	Yıl	Betimsel Analiz
	Düzy	2020
	Düzy	Yüksek Lisans Tezi
9	Yazar Adı	Nurullah Alkol
	Yöntem	Mesleki Dil Öğretiminde Kapsam ve İçerik Belirlemeye Yönelik Bir Model
	Yıl	Betimsel Analiz
	Düzy	2023
	Düzy	Doktora Tezi
10	Yazar Adı	Safa Eroğlu
	Yöntem	Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Öğrencilerdeki Akademik Türkçe Söz Varlığı ile Akademik Türkçe Ders Kitaplarındaki Söz Varlığı
	Yıl	Tarama
	Düzy	2023
	Düzy	Doktora Tezi

Ek (Devamı)

11	Yazar	Elif Sayar
	Adı	Uluslararası Öğrencilere Yönelik Akademik Türkçe Söz Varlığının Tespiti
	Yöntem	Doküman İncelemesi
	Yıl	2023
	Düzey	Doktora Tezi
